

ZPRÁVA O ČINNOSTI SEKCE ARCHEOLOGIE KATEDRY HISTORIE FILOZOFICKÉ FAKULTY UNIVERZITY PALACKÉHO V OLMOUCI ZA ROK 2017

Pavlaína Kalábková

Rokem 2017 končí první dekáda fungování sekce archeologie a s ní spojeného studia tohoto oboru na katedře historie FF UP. Opět to byl rok konsolidace a postupného rozvoje, stejně jako rok řešení problémů spojených s jejich finančním zajištěním. Nicméně v tomto roce se poprvé sekci podařilo skončit vůči katedře a fakultě bez účetní ztráty, dokonce i s malým ziskem.

Personálně sekce posílila. Od 1. ledna 2017 nastoupila antropoložka Bc. Jana Šínová, do zaměstnaneckého poměru byl přijat Mgr. Miloš Hlava, Ph.D. a díky získanému projektu GA ČR se na dobu jeho řešení stal naším členem archeobotanik Mgr. Zdeněk Vaněček. V roce 2017 tak sekce pracovala již v počtu jedenácti zaměstnanců.

Stěžejním úkolem sekce bylo zajištění výuky. Od akademického roku 2016/2017 je realizovaná již v pěti formách, kdy vedle zavedeného bakalářského studia v prezenční a kombinované formě se rozběhlo i magisterské jednooborové a dvouoborové prezenční studium. Celkem do všech forem studia archeologie bylo v září 2017 zapsáno 102 studentů. Do výuky se zapojili již všichni pracovníci sekce a podařilo se tak nahradit většinu externích vyučujících. Například z původně 13 externistů zajišťujících výuku základních povinných předmětů bakalářského studia na začátku jeho realizace v letech 2007–2009, v akademickém roce 2017/2018 vedli tuto výuku pouze čtyři.

Tradiční odborná archeologická exkurze směřovala v květnu 2017 do Srbska a Bulharska. Exkurzi jsme v tomto roce pořádali společně s Katedrami archeologie FF UK Praha a účastnili se jí kolegové z kateder a archeologických pracovišť z Brna, Nitry a Bratislavy. Během deseti dnů jsme navštívili stěžejní archeologické lokality a muzea na Balkáně – Vinča, Viminacium, Lepenski Vir, Felix Romuliana, Sofie, Veliko Tarnovo, Pliska, Varna, Karanovo, Stara Zagora, Kazanluk i Plovdiv. Projeli jsme se také lodí po Dunaji v Železných vratech, viděli Stone Forest a vykoupli se v Černém moři.

Studenti a pracovníci sekce se také účastnili v průběhu celého roku řady zajímavých výzkumů u našich partnerských organizací. Stěžejní bylo pro nás dokončení prací v budově Filozofické fakulty UP v Křížkovského ulici č. 10,

kde jsme společně s kolegy z NPÚ, ú. o. p. Olomouc dokumentovali zbytky středověkého hřbitova u dnes již neexistujícího kostela sv. Petra. Hlavní akcí sezóny se pro nás však stal výzkum budoucí trasy dálnice D1 na katastru Přerova – Předmostí realizovaný Archeologickým centrem Olomouc. Zde jsme zkoumali část plochy polykulturního pravěkého sídliště s evidovanými nálezy z období kultury staršího eneolitu, starší doby bronzové a období popelnicových polí. Objevili jsme zde i několik kostrových pohřbů v sídlištních jamách a část příkopů z fortifikace. S Archeologickým centrem Olomouc jsme pak pokračovali i na výzkumech sídliště z období počátku eneolitu, mladší a pozdní doby bronzové a doby halštatské v Olomouci – Slavoníně, Arbesově ulici. Zapojili jsme se i do různých drobných záchranných akcí na Prostějovsku Ústavu archeologické památkové péče Brno (např. Kralický háj – průmyslová zóna, Seloutky – rodinné domy ad.). V rámci terénní odborné praxe se někteří studenti také zúčastnili další etapy výzkumu pohřebiště z období lužických popelnicových polí ve Vojenicích, který realizuje Muzeum a galerie Orlických hor v Rychnově nad Kněžnou a Ústav pro archeologii FF UK Praha.

Archeologická laboratoř pak v průběhu roku zpracovala řadu zajímavých zakázek, ať už to bylo dokončení laboratorního zpracování movitých nálezů z Dubicka na Šumpersku nebo zpracování archeologické sbírky bývalého městského muzea v Holešově, zpracování antropologického a kovového materiálu z výzkumů Regionálního muzea ve Vysokém Mýtě nebo archeologických nálezů z Tvrdonic pro Regionální muzeum v Mikulově.

Pracovníci sekce řešili v roce 2017 deset vědeckých projektů. Martin Golec dokončil projekt s názvem *Fenomén Byčí skála*. Vydal i elektronickou, anglicky psanou, publikaci se stejným názvem, která se stala první publikací námi nově založené edice *Archaeologica Olomucensia* ve Vydavatelství Filozofické fakulty Univerzity Palackého Olomouci. Projekt řešil v rámci FPVČ FF UP, ve kterém realizoval v tomto roce i svůj druhý projekt s názvem *Platěnická kultura mezi Olomoucí a Vyškovem*. Pod stejným poskytovatelem pak nově začal řešit projekt s názvem *Keramika islámského období v severovýchodní Mezopotámii: chronologie, chorologie, sociální výpověď* Karel Nováček a své projekty dokončili Pavlaína Kalábková (projekt *Sídelní struktury a strategie v období starého a středního eneolitu na Moravě*) a Tomáš Zeman (projekt *Střední Pomoraví v době římské – vývoj germánského osídlení na základě nových povrchových nálezů*). Pavel Šlézar realizoval druhý rok projektu Ministerstva kultury ČR (NAKI II) s názvem *Moravské křižovatky*

a společně s Pavlínou Kalábkovou a dalšími členy katedry historie FF UP dokončil odevzdáním rukopisů do vznikající monografie projekt *Dějiny Litovle*. Miloš Hlava a Pavlína Kalábková začali také řešit projekt *Dějiny Šternberka*, který nově získala Katedra historie FF UP od Města Šternberk. Miloš Hlava pak sám již řeší projekt s názvem *Zlatý věk archeologie Litovelska a Uničova: Struktury – Postavy – Ideje*, který získal od Hlávkovy nadace. Důležitým projektem pro celé pracoviště se stal projekt GAČR *Počátky kulturní krajiny na Moravě: výzkum unikátní neolitické studny z Uničova*, který prvním rokem začali realizovat Pavlína Kalábková, Ivana Vostrovská a Zdeněk Vaněček spolu s dvaceti spolupracovníky z řad zaměstnanců UP, Archeologického centra Olomouc, Masarykovy univerzity v Brně a dalších archeologických institucí. Úspěšná grantová činnost pracovníků sekce byla znovu korunována na konci roku 2017 získáním tříletého projektu u GAČR s názvem *Monastické osídlení jako socioekonomický fenomén raně islámské severní Mezopotámie* pod vedením Karla Nováčka.

V návaznosti na svou vědeckou činnost se členové sekce zúčastnili také několika tuzemských a zahraničních konferencí. Karel Nováček vystoupil například v Paříži na konferenci *Routes d'Orient: Archéologie des conflits/Archéologie en conflit*, Pavlína Kalábková v Maastrichtu na kongresu Evropské asociace archeologů a Martin Golec v Norimberku na konferenci *Early Iron Age in Central Europe*. Karel Nováček se také podílel na realizaci výstavy *Ohrožená architektura města Mosulu* v únoru a březnu v Akademii věd ČR v Praze, která se pak v listopadu dostala i do tchajwanské Taipei na tamější Academia Sinica.

Sekce se podílela na organizaci dvou mezinárodních vědeckých konferencí. Martin Golec s Jaroslavem Peškou společně s kolegy z UK Praha uspořádali setkání badatelů věnující se období starší a střední doby bronzové s názvem *Reinecke's Heritage* ve Křtinách v Moravském Krasu v 12.–15. června 2017. Pod realizačním vedením Pavlíny Kalábkové, Ivany Vostrovské a Jany Šínové se pak uspořádalo také tradiční setkání badatelů z Čech, Moravy, Polska a Slovenska s názvem *Otázky neolitu a eneolitu našich zemí*, které se uskutečnilo v termínu 25.–27. září 2017 v Běleckém Mlýně u Hluchova.

Na závěr přehledu života sekce v roce 2017 je třeba zmínit, že to byl úspěšný rok i v rámci projektu ERASMUS+. Martin Golec a Pavlína Kalábková byli na výukových pobytech v Bratislavě a Nitře a k nám naopak přijeli z Wroclawy Agnieszka Przybył a z Nitry Dominik Repka.

Mgr. Pavína Kalábková, Ph.D.
Katedra historie (sekce archeologie)
Filozofická fakulta
Univerzita Palackého v Olomouci
Na Hradě 5
771 80 Olomouc
Česká republika
e-mail: pavlina.kalabkova@upol.cz